

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
StV@eduskunta.fi

Asia: HE 99/2025 vp

**KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE
HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2026**

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Valmisteluaineistossa esitetään hyvinvointialueiden rahoitusta laskettaessa 50,9 miljoonan euron vähennystä, jonka perusteena on henkilömitoituksen kehittäminen teknologiaa hyödyntäen ja teknologian hyödyntäminen kotihoidossa. Kuluttajaliitto viittaa lausunnossaan aiemmin asiassa VN/25888/2024 esittämäänsä kriittiseen näkemykseen teknologisten ratkaisujen hyödyntämisestä ja erityisesti vaikutuksista kotirauhaan ja asiakkaan itsemääräämisoikeuteen.

Kuluttajaliitto antaa kaikille avointa ja maksutonta potilasoikeusneuvontaa. Neuvonnassa sekä teettämämme terveydenhuollon priorisointia koskevan jäsenkyselymme (n=273) kautta on tullut esiin toistuvasti potilaiden, sote-asiakkaiden ja omaisten huoli esimerkiksi riittämättömästä hoitajamitoituksesta erityisesti ikäihmisten kohdalla sekä siitä, mitä robotiikalla ja muilla teknologisilla ratkaisuilla tullaan korvaamaan. Näkemyksemme on, että potilaan ja asiakkaan turvallisuudentunnetta lisäävän teknologian hyödyntäminen on asianmukaista ja tarkoituksenmukaista, mutta jos teknologian hyödyntämisellä heikennetään ikäihmisen tai omaisen turvallisuudentunnetta, valinnanvapautta tai itsemääräämisoikeuden käyttämistä, kyseessä ei ole kestävä tapa hankkia säästöjä.

Talousarviossa sen sijaan lisäyksenä hyvinvointialueen rahoituksessa on huomioitu omais- ja perhehoidon palkkiotason nostaminen (15,8 milj. euroa). Kuluttajaliitto haluaa tässä yhteydessä kiinnittää lainsäätäjän huomion erityisesti ikäihmisten perhehoidon säästöpotentiaaliin. Hallituksen esityksen 256/2014 vp mukaan yhden henkilön laitoshoidon kustannukset vastasivat kahdeksan ikäihmisen perhehoidon kustannuksia. Kuitenkin vuoden 2024 lopussa vain arviolta 420 ikäihmistä on ollut ympärivuorokautisessa perhehoidossa (VN/13139/2025, s. 16). Mikäli omais- ja perhehoidon palkkioiden nostaminen vaikuttaa omais- ja perhehoitajien määrään ja sitä kautta palvelujen saatavuuteen positiivisella tavalla, lisäyksellä voi olla jatkossa säästövaikutuksia. Toisaalta näkemyksemme on, että ikäihmisten perhehoidon tunnettuuden lisääminen niin asiakkaiden, omaisten, perhehoitajaksi sopivien henkilöiden kuin palvelutarpeen arviota tekevien ammattihenkilöidenkin keskuudessa voisi olla yhtä lailla ellei enemmänkin säästövaikutuksia lisäävä toimenpide.

Helsingissä 8.10.2025

Kuluttajaliitto ry

Ella Ylikarhu, juristi. OTM, TM